

1. Kick-off Project PoCo

We zijn verheugd de lancering van Project PoCo (Polychromie Conservering) aan te kondigen, een driejarig project gericht op het opleiden van de volgende generatie specialisten in de conservering van polychrome objecten. Dit project loopt van 1 juli 2024 tot 30 juni 2027 en is gericht op het behoud van zeldzame en waardevolle polychrome sculpturen in musea, kerken en kloosters in Nederland, België en Duitsland.

Opleiding en behoud van polychrome kunstwerken

Met de aanstaande pensionering van de laatste twee polychrome experts in Nederland, speelt Project PoCo in op de dringende behoefte aan nieuwe specialisten. In samenwerking met Nederlandse en Europese partners wordt een meester-gezelmodel gehanteerd. Drie junior restauratoren — Ausrine Dambrauskaite, Rosanne Snijders en Manon Antenbrink — krijgen gedurende drie jaar een praktijkgerichte opleiding, waarbij zij nauw samenwerken met gerenommeerde experts zoals Arnold Truyen en Aleth Lorne.

Het project vindt plaats bij SRAL in Maastricht, met aanvullende stages bij toonaangevende instellingen zoals het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium (KIK-IRPA) in Brussel en het Suermondt Ludwig Museum in Aken. Deze samenwerking zorgt voor een duurzame overdracht van kennis binnen een groeiend professioneel netwerk.

De geselecteerde polychrome objecten die worden onderzocht en behandeld, zijn voorbeelden uit verschillende artistieke periodes, waaronder de Middeleeuwen, Renaissance, Barok en Neogotiek, en vereisen gespecialiseerde restauratietechnieken. Het project maakt gebruik van geavanceerde onderzoeksmethoden, zoals röntgenanalyse en 3D-reconstructies, om het restauratieproces te begeleiden.

Project PoCo vertegenwoordigt een essentiële stap in het behoud van dit zeldzame erfgoed en het opleiden van een nieuwe generatie restauratoren met de vaardigheden die nodig zijn om dit belangrijke werk voort te zetten.

Korte versie:

[Kick-off PoCo] We zijn verheugd te kunnen aankondigen dat Project PoCo (Polychromie Conservering) officieel van start gaat! Dit driejarige project heeft als doel de volgende generatie specialisten in de conservering van polychrome objecten op te leiden. Het project loopt van 1 juli 2024 tot 30 juni 2027 en richt zich op het delen van kennis tussen junior en senior experts over het behoud van polychrome sculpturen in musea, kerken en kloosters in Nederland, België en Duitsland. We zullen hier en op onze website regelmatig updates over het project plaatsen.

#poco #polychromesculpture #polychromesculptureconservation
#specialistsinconservation #conservationscience #erfgoedbehoud

2. Eerste Projectdag PoCo in CCNL

Op 17 oktober vond de eerste projectdag van Project PoCo (Polychromie Conservering) plaats in het Collectie Centrum Nederland (CCNL) in Amersfoort. Deze bijeenkomst bood een waardevolle gelegenheid om kennis en ideeën te delen met projectpartners en experts. Verschillende presentaties belichtten specifieke objecten en technieken, en er werd gediscussieerd over hoe het project kan bijdragen aan het behoud van polychrome kunstwerken in Nederland.

Presentaties drie specialisten

Een van de hoogtepunten van de dag waren de bijdragen van de drie specialisten in opleiding Manon, Ausrine en Rosanne. Deze junior restauratoren krijgen gedurende drie jaar praktijkgericht onderwijs om specialist te worden in polychrome sculptuur. Zij presenteerden hun onderzoeksplannen en casussen voor de projectperiode:

- Steenfragmenten uit de Sint-Servaasbasiliek (15e eeuw): Deze casus belichtte de uitdagingen bij het behoud van historische steenfragmenten. Het onderzoek richt zich op het identificeren van problemen en het formuleren van passende conserveringsstrategieën.
- Kruishout van het Triomfkruis van Jan van Steffeswert (16e eeuw): Stratigrafisch onderzoek geeft meer inzicht in de opbouw van verflagen en eerdere restauraties.
- Retabel (15e eeuw): Ook dit object is onderzocht met stratigrafische methoden om de complexe geschiedenis van de polychromie beter te begrijpen.

Rondetafelgesprek: Inventariseren en Samenwerken

Tijdens een rondetafelgesprek met alle partners van het project werd nagedacht over manieren om overzicht te krijgen van polychrome sculpturen in Nederland. Hoewel dit buiten de directe scope van PoCo valt, benadrukten de deelnemers het belang van een nationale inventarisatie van beeldhouwwerken, inclusief informatie over tijd, plaats, context (kerkelijk of profaan), en conditie. Dit soort samenwerkingen kan leiden tot waardevolle inzichten en toekomstige initiatieven.

Toekomstperspectieven

Deze eerste projectdag gaf niet alleen een goed beeld van de verschillende onderzoeksrichtingen binnen PoCo, maar bood ook ruimte voor vruchtbare discussies over bredere thema's in de conservering van polychrome objecten. Het projectteam

kijkt uit naar de verdere stappen en de concrete resultaten van dit gezamenlijke initiatief.

Korte versie:

[PoCo Projectdag] Op 17 oktober vond de eerste Projectdag PoCo (Polychromie Conservering) plaats bij het Collectie Centrum Nederland (CCNL) in Amersfoort. Het evenement bood een waardevol platform voor projectpartners en experts om kennis en ideeën uit te wisselen. Verschillende presentaties toonden specifieke objecten en technieken, gevolgd door discussies over hoe het project de conservering van polychrome kunstwerken in Nederland kan bevorderen. Dank aan alle betrokkenen voor deze spannende eerste projectdag!

#poco #ccnl #polychromysculpture #polychromyrestoration #expertmeeting
#amersfoort #cultureelerfgoedbehoud

3. PoCo Locatiebezoek 1: Museum W in Weert

Tijdens het eerste locatiebezoek van het PoCo-project bezocht het team, inclusief de drie specialisten in opleiding, Museum W in Weert. Vijf bijzondere beelden werden grondig onderzocht en gedocumenteerd. De experts deelden hun kennis, en er was ruim tijd om de prachtige collectie in detail te verkennen.

Sporen van vroegere polychromie

Op 25 november was het PoCo-team te gast bij Museum W in Weert. Lennart Willems (conservator van Museum W) gaf een waardevolle introductie en een rondleiding door het museum. Daarna gingen de drie specialisten-in-opleiding aan de slag om vijf beelden zorgvuldig te onderzoeken. Hiervoor maakten ze gebruik van verschillende technieken: visuele analyse met strijk- en UV-licht en microscopie. De eerste resultaten waren veelbelovend. Ausrine, Manon en Rosanne ontdekten interessante sporen van vroegere polychromie, waaronder een verfijnd blauw glacijs op zilver. De aanvullende informatie en inzichten van experts op het gebied van (religieus) polychroom beeldhouwwerk, die ook aanwezig waren tijdens het bezoek, boden een uitstekende kans om nieuwe kennis op te doen. Heel veel dank aan John van Cauteren en Martin Frankort voor hun aanwezigheid en waardevolle bijdrage aan dit geslaagde locatiebezoek. Deze inspirerende dag onderstreepte het belang van samenwerking tussen musea, onderzoekers en opkomend talent.

Korte versie:

[PoCo Locatiebezoek: Museum W in Weert] Op 25 november bezocht het PoCo-team, samen met de drie specialisten-in-opleiding, Museum W in Weert. Ze onderzochten vijf

bijzondere beelden met technieken zoals visuele analyse, strijk- en UV-licht en microscopie. Het team ontdekte sporen van vroegere polychromie, waaronder een verfijnd blauw glacié op zilver. Lennart Willems (conservator) gaf een interessante rondleiding, en experts John van Cauteren en Martin Frankort deelden hun waardevolle kennis. Een inspirerende dag die de kracht van samenwerking tussen musea en onderzoekers benadrukt!

#PoCo #MuseumW #Polychromie #cultureelerfgoedbehoud

Credits afbeeldingen: Rob Becker

4. PoCo Locatiebezoek 2: Limburgs Museum Venlo

Het tweede PoCo-locatiebezoek vond plaats op 24 februari in het Limburgs Museum in Venlo. De dag begon met een introductie over het museum door Sjak Draak. Dit museum is ontstaan in 1993 na de fusie tussen het Goltzius Museum en het Limburgs Volkskundig Centrum. In het museum staat de cultuurhistorie van Limburg centraal. Het museum bezit ongeveer honderd sculpturen, waarvan er op 25 nog substantiële polychromie behouden is.

Tijdens het bezoek hebben de drie specialisten in opleiding Manon, Ausrine en Rosanne meerdere beelden bekeken en vier uitvoeriger onderzocht. Onderzoek is gedaan met het blote oog, de UV-lamp en de Dino-Lite microscoop. De volgende beelden zijn onderzocht: Sedes Sapientiae (tronende moeder Gods), Anna-te-drieën, Heilige Dymphna, en een kruisbeeld. Het vooronderzoek kan behulpzaam zijn bij het maken van keuzes voor verder onderzoek, het nemen van conserveringsmaatregelen en/of uitvoeren van restauratiewerkzaamheden.

Veel dank aan het Limburgs Museum voor dit inspirerende locatiebezoek.

Korte versie:

[PoCo Locatiebezoek: Limburgs Museum in Venlo] Op 24 februari bezocht het PoCo-team, samen met de drie specialisten-in-opleiding, het Limburgs Museum in Venlo. De dag begon met een mooie introductie over het museum door Sjak Draak. Daarna heeft het team meerdere beelden bekeken en vier uitvoeriger onderzocht. Onderzoek is gedaan met het blote oog, de UV-lamp en de Dino-Lite microscoop. Voor alle aanwezigen weer een leerzaam locatiebezoek.

#PoCo #LimburgsMuseum #Polychromie #cultureelerfgoedbehoud

Credits afbeeldingen: Rob Becker

5. PoCo Locatiebezoek 3: Museum Catharijneconvent, Utrecht.

Op 22 mei 2025 vond het locatiebezoek in het Museum Catharijneconvent plaats. Na een interessante inleiding over de collectie werden polychrome beelden bekeken door het PoCo-team, onder leiding van Aleth Lorne. Zes beelden werden uitgebreid besproken en één beeld, de tronende Sibille, werd verder onderzocht met de digitale microscoop.

De dag begon met een inleiding van René de Kam, die vertelde over de middeleeuwse Utrechtse stadsgeschiedenis en de context en de totstandkoming van de middeleeuwse collectie. Na deze interessante inleiding werden polychrome beelden op zaal bekeken. Er werd deze dag een focus gelegd op Noord-Nederlandse beeldhouwkunst. Aleth Lorne vertelde over de onderbestudeerde noord-nederlandse polychromie, ontwikkeling van compositie, invloed van lichtval op een beeld, vraagstukken bij restauratie en ethische aspecten. Daarna werden beelden in het depot bekeken. Eén beeld, de tronende Sibille, is met de digitale microscoop bekeken, de andere beelden zijn samen met de groep besproken. Hiervan worden door het team rapporten opgemaakt die behulpzaam kunnen zijn bij het maken van keuzes voor het nemen van conserveringsmaatregelen en/of uitvoeren van eventuele restauratiewerkzaamheden.

Korte versie:

[PoCo Locatiebezoek: Museum Catharijneconvent in Utrecht] Op 22 mei bezocht het PoCo-team, het Museum Catharijneconvent in Utrecht. Na een interessante inleiding over de totstandkoming van de collectie en de middeleeuwse context, werden een aantal polychrome beelden uit de collectie met het team besproken onder leiding van polychromy expert Aleth Lorne. Het was een bezoek met uitgebreide uitwisseling van kennis en een mooi vooronderzoek als resultaat. Met dank aan alle aanwezige specialisten voor het delen van hun kennis.

#PoCo # MuseumCatharijneconvent #Polychromie #cultureelerfgoedbehoud

Credits afbeeldingen: Rob Becker

6. PoCo projectdag 2 in het Limburgs Museum

Op 17 juni vond de tweede project dag plaats van Project PoCo (Polychromie Conservering) in het Limburgs Museum in Venlo. Het programma bestond uit een aantal presentaties onder andere over de voortgang van het project en de onderzoeksresultaten van de specialisten in opleiding. Verder reflecteerde het Limburgs Museum als gastlocatie op het eerdere locatiebezoek. Na de lunch was er nog een moment om een bezoek te brengen aan het museum of werd de tijd benut met een klein onderzoekje in het depot om antwoord te krijgen op vragen die uit de presentaties naar voren kwamen. Daarna gaf René de Kam van het MCC een presentatie over de herkomst van hun collectie en expert Arnold Truyen over zijn werk in de kerken van Venray en Horst. De dag werd afgesloten met een vooruitblik op de activiteiten komend half jaar.

Presentatie drie specialisten

Na een korte samenvatting van de activiteiten van het eerste jaar van het PoCo-project, trapt Manon Antenbrink af met een presentatie over haar stage bij het atelier steensculptuur van KIK-IRPA. Ze heeft voor haar stage mogen werken in de Rubenskapel te Antwerpen en aan een beeld van de aartsengel Gabriel. Ze heeft daarmee veel ervaring op kunnen doen met de behandeling van (polychrome) steensculpturen.

Ausrine Dambrauskaite

Vervolgens neemt Ausrine het over voor een presentatie van de bevindingen van haar onderzoek naar de Christusfiguur en het kruishout van Jan van Steffenwert. Ze neemt iedereen mee in de vraag of de crucifix oorspronkelijk een triomfkruis zou kunnen zijn. Haar ontdekking van de schildering aan de achterkant van het kruis en het onderzoek naar ontbrekende delen maakt iedereen enorm enthousiast.

Rosanne Snijders

Dan is de beurt aan Rosanne om te vertellen over haar onderzoek naar het retabel van de geboorte van Christus. Haar uitgebreide onderzoek met röntgen, microscoop en dendrochronologische analyse leveren veel bevindingen over de herkomst en de geschiedenis van het stuk. Dit leidt tussen de aanwezige specialisten weer tot de nodige discussies en vergelijkingen over de herkomst.

Manon Antenbrink

Manon sluit weer af met haar onderzoek en de behandeling van steensegmenten uit de opgraving van de Sint Servaas Basiliek. Ze heeft met microscoop onderzoek de oorspronkelijke kleuren kunnen achterhalen en voor zover nog aanwezig kunnen consolideren. Na schoonmaak mocht het Hubertus reliëf op expositie in Maastricht.

Korte versie:

[PoCo Projectdag] Op 17 juni vond de tweede PoCo (Polychromie Conservering) projectdag plaats bij het Limburgs Museum in Venlo. Het programma bestond uit een

aantal presentaties onder andere over de voortgang van het project en de onderzoeksresultaten van de specialisten in opleiding. Hun bevindingen leverden al de nodige enthousiaste reacties en discussie op. Verder reflecteerde het Limburgs Museum als gastlocatie op het eerdere locatiebezoek. Daarna gaf René de Kam van het MCC een presentatie over de herkomst van hun collectie en expert Arnold Truyen over zijn werk in de kerken van Venray en Horst. De dag werd afgesloten met een vooruitblik op de activiteiten komend half jaar.

#poco #LimburgsMuseum #polychromysculpture #polychromyrestoration
#expertmeeting #cultureelerfgoedbehoud

Credits afbeeldingen: Rob Becker

7. Announcing PoCo-midterm Symposium Future for Polychromy

It is our pleasure to invite you to the symposium organized by SRAL:

Future for Polychromy | Collaborative projects in the field

on the **31st of October** in **Bonnefanten, Maastricht**, the Netherlands.

This symposium is the midterm meeting of the Dutch PoCo Project (2024-2027) at SRAL. A representative selection of international speakers will talk about state-of-the-art research on polychromy in Europe, and we will present the PoCo project.

Besides the lectures there will be time to meet colleagues from different polychromy-projects and to have a look at actual examples of conservation (research).

We hope to welcome you; please find the [preliminary programme here](#).

A registration link you can find on our website: <https://sral.nl/agenda/future-polychromy>

Participation costs are €50, - including lunch and drinks (reduced fee for students € 35,-). We hope to see you in October!

#FutureForPolychromy #SRAL #Poco #polychromie #conservationscience
#cultureelerfgoedbehoud